

Ülkemizde Arşiv Eğitim-Öğretiminin Yapılandırılması ve Beklentiler Konulu Workshop Sunuşu:

(Milli Kütüphane Yunus Emre Salonu, 17 Kasım1999, Ankara)

Fahrettin ÖZDEMİRCİ^[*] - A. Oğuz İCİMSOY^[*]

Arşivler genellikle devlet kurumudur. İşlevleri, merkezi ve yerel yönetimlerin, kamu işletmelerinin, özel kuruluşların ve kişilerin faaliyetlerinin doğal sonucu olarak üretilen belgelerini toplamak, saklamak, korumak ve kullanıcı-araştırmacıların hizmetine sunmaktır. Bunların yönetimleri, genellikle özel yasaları ve yönetmelikleri (mevzuatı) gerektirir. Belgeler, ancak belirli bir zaman geçtikten sonra, çeşitli işlemlerden geçirilerek, belirli koşullar altında kamuya sunulabilirler. Ancak belgeler, üretildikleri andan itibaren her an kurumun idari amaçları için kullanıma hazır bulundurulmalıdır. Dolayısıyla kurumlar, ürettikleri belgelerin dosyalanması, korunması ve kullanıma hazır bulundurulması ile uğraşmak ve bu iş için birim oluşturmak zorundadırlar. Arşivler, içerdikleri bilimsel, teknik, kültürel, vb. bilgi açısından son derece ilginç ve değerlidir. Kurumların arşivlere bakış açısı, ilgili kuruluşun bilginin ve belgenin rolü ve önemi konusundaki inancına ve tavrına bağlıdır. Pek çok kuruluş arşivleri tümünden gözden çıkarır ya da onlara sadece birer depo gözüyle bakar. Oysa bu arşivler kurum faaliyetlerinin kanıtı ve geleceğinin güvencesi olarak önemli hizmetler gören bilgi merkezleridir. Öncelikle de içinde bulunduğu kurumun hizmetinde olan birimlerdir. Böylesine önemli bir bilgi merkezinde görev alacak personelin meslek eğitim-öğretimi, en az diğer alanlarda olduğu kadar önemlidir. Belge ve bilginin işlenmesinde ve yönetiminde, sağ duyuya dayalı yöntemlerin yeterli olduğu günler geride kalmıştır. Arşivcilik herkesin yapabileceği hele hele biraz eski Türkçe bilen herkesin yapabileceği bir iş olmaktan çıkartılmalıdır.

Arşivler sürekli gelişen, yeni teknolojilerden etkilenen ve aynı zamanda teknolojiyi daha çok kullanmak zorunda kalan bilgi merkezleridir. Dolayısıyla yapılan işlerin ve verilen hizmetlerin etkinliği bu alandaki eğitim-öğretimin niteliğine bağlıdır. Bugün burada, ülkemizde üniversite düzeyinde verilen arşiv eğitim-öğretimini irdeleyerek beklentilerin neler olduğunu ortaya koymak ve nasıl bir yapılanma daha uygun olur konusunda görüş alışverişinde bulunmak için toplandık. Çünkü; ülkemizde eğitim-öğretim programlarının çeşitli yapıları, verilen derece ve diplomalar, lisansüstü eğitim-öğretim, mesleki nitelikler ve statü, konuları önem arz etmektedir.

Meslek statüsü için; mesleki sorumluluk düzeyleri, nitelikleri, mesleki beklentiler, her pozisyondaki görevler, bunların parasal karşılıkları, gerekli eğitim-öğretim, deneyim gibi hususları tanımlayan kuralların bulunması gereklidir. Herkes tarafından kabul gören saygın bir meslek statüsü son derece önemlidir. Çünkü, mesleğin toplum içindeki konumunu açıklığa kavuşturur ve gerekli niteliklere sahip yeni elemanların mesleğe girmesini ve meslekte kalmasını çekici hale getirir. Böyle bir resmi

çerçeve bulunmadığı takdirde, bu işi yapanların mesleki ve sosyal konumunu azaltan bir muamele görmeleri kaçınılmaz olmaktadır. Mesleğe statü kazandırmada da en önemli adım hiç kuşkusuz, mesleki eğitim-öğretimdir. Ülkemizde arşivcilik açısından önemli bir dönüm noktasını oluşturan üniversite düzeyinde arşiv eğitim-öğretiminin başlatılması ise çok yenidir. Kısaca;

Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Arşivcilik Bölümü 1987 yılında kurulmuş, 1988-1989 akademik yılında eğitim-öğretime başlamıştır. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arşivcilik Bölümü yine 1987 yılında kurulmuş, 1988-1989 akademik yılında eğitim-öğretime başlamıştır. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü Arşiv Anabilim Dalı 1988 yılı sonunda kurulmuş, 1989-1990 akademik yılında eğitim-öğretime başlamıştır. Altı yıl öğrenci alıp mezun vermiş; 20.01.1995 günlü Bölüm Kurulu kararıyla 1995-1996 öğretim yılından itibaren bu Anabilim Dalı'na öğrenci alımının durdurulması istenmiş, ilgili makamlarca uygun görülmüştür. Altı yıllık eğitim-öğretim süresince 110 mezun vermiştir. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü Arşivcilik Anabilim Dalı 1991 yılında kurulmuş, 1993-1994 akademik yılında eğitim-öğretime başlamıştır. Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü Arşivcilik Anabilim Dalı 1994 yılında kurulmuş, eğitim-öğretime henüz başlanmamıştır. Üniversite düzeyinde arşiv eğitim-öğretimi için gerekli ön hazırlıklar yapılmadan hızla geçilerek yapılanma tam anlamıyla sağlanamamıştır. Dolayısıyla bu eğitim-öğretim kurumlarından bazıları için belirsizlikler henüz devam etmektedir. Üzerinde duracağımız konuya temel oluşturmak için bölümlerden ve arşiv kurumlarından meslektaşlarımızın hazırlıklı olarak katılımlarını sağlamak için davet çıkarttık ve 7 kişiden oluşan bir gurup oluşturabildik. Meslektaşlarımıza verdikleri destek ve katkılardan dolayı teşekkür ediyoruz. Öncelikle bu meslektaşlarımıza biraz sonra sunacağım çerçevede söz vermek istiyoruz.

Yine belirlediğimiz çerçevede diğer katılımcı arkadaşlara da söz vererek, katkılarını almaya çalışacağız. Tüm katılımcıların ilgisini ve desteğini bekliyoruz.

Bu bağlamda; Üniversite düzeyinde arşiv eğitim-öğretimi veren kurumları, kuruluş sırasına göre kısaca tanımak ve yapılanmaları hakkında bilgi edinmek için ilgili birimlerden katılan meslektaşlarımıza öncelikle söz verelim;

- M.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Arşivcilik Bölümü
- İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Arşivcilik Bölümü
- A.Ü. DTCF Kütüphanecilik Bölümü Arşiv Anabilim Dalı
- H.Ü. Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü Arşivcilik ABD (Katılan olmadı)
- İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü

Daha sonra, beklentilerin neler olduğunu konusunda meslektaşlarımızın ve tüm katılımcıların görüşlerini alalım.

- Nasıl bir arşivci istiyoruz.
- Eğitim-öğretim kurumlarından örgün eğitim-öğretim dışındaki beklentiler neler olabilir.
- Nasıl bir eğitim-öğretim programı Ülkemiz ihtiyaçlarını karşılayabilir.
- Nasıl bir yapılanma istiyoruz, vb.

Konular üzerinde görüŖme ve tartiŖmalar yapalım.
GörüŖme ve tartiŖmaların baŖarılı geçmesi dileklerimizle tüm katılımcıları saygılarımızla selamlıyoruz.

[*] Yrd. Doç. Dr. A.Ü. DTCT Kütüphanecilik Bölümü ArŖiv Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

[**] Doç. Dr., M.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi ArŖivcilik Bölümü Öğretim Üyesi